Aritmetikai operátorok (arithmetic operators)

Kezdjünk végre számolni!

Ahhoz, hogy számolni tudjunk, ismerni kell néhány jelet, ami a műveletek elvégzésében segít.

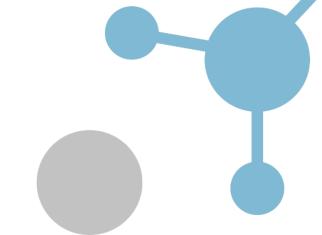
Matematikából az aritmetikai operátorokat műveleti jelek néven ismerjük.

- +, -, *, /, zárójelek
- Van még a %, ezt nem ismerjük: két egész szám osztásának maradékát adja meg: 5 % 2 eredménye 1.
- Logikus lenne, hogy a hatványozás a ^ jel legyen. Javában nem az (hanem egy olyan operátor, ami a szám bitjeivel végez el egy műveletet (neve: "kizáró vagy" (exclusive or) nem kell tudni, mert már szinte sehol nem használják Javában)).
- Az aritmetikai operátorok lényege, hogy két szám között végeznek műveletet, eredményük szintén egy szám
- Ha egy vagy több operátorból és literálisból vagy változóból összepakolunk egy sort, azt kifejezésnek (expression) nevezzük. **Minden kifejezésnek van értéke és típusa**.
- Példák kifejezésekre: 2+2, 2*a, 5%2, a + b*3 + 2 % 1, és amúgy akármilyen fura is, de kifejezésnek számít a 2 is.
- Ha több operátor is van egy kifejezésben, akkor az a műveleti jelek sorrendje (az ún. precedencia táblázat precedence table) szerint futnak le. Az aritmetikai operátorok esetében a matematikai sorrend (zárójel → szorzás, osztás → összeadás, kivonás). A precedencia táblához is eljutunk nemsoká.

Milyen típusú szám lesz az eredmény?

- ez az egész fejtegetés azért fontos, mert ennek segítségével elkerülhető néhány anomália, ami a Java szempontjából tök logikus, de a kezdő programozóknak nem feltétlen. (Elnézést a sivatagi szárazságért!)
- ha a két szám egyforma típusú (pl. mindkettő int), akkor az eredmény is azonos típusú lesz (tehát int).
- ha a két szám különböző, akkor a művelet elvégzése előtt a kisebb (byte, short, int, long, float, double sorrendben növekednek) értéket a bővebb típusára konvertálja, automatikusan (ezt hívjuk bővítésnek, programozósan automatikus vagy implicit típuskonverziónak, automatic or implicit type conversion, vagy type cast).
  - szorgalmiként megnézheted, hogy bármelyik számot is veszed a kisebb típusból (pl. int), az beletehető a nagyobba (pl. double).
- Pl. 2 + 3.0 $\rightarrow$ 2.0 + 3.0 (a 2 egész literált "gondolatban" 2.0 double értékké konvertálja) $\rightarrow$ 5.0 (az eredmény double).

Példák

- 2 + 3 eredménye 5. Mivel a 2 is és a 3 is int, ezért az eredmény is int.
- 6 * 7 eredménye 42. Az előbbiek értelmében ő is int.
- 2 + 6 * 7 itt először elvégezzük a szorzást (általános iskolából talán még emlékszünk, hogy először a szorzást kell elvégezni), majd az összeadást. Az eredménye: 44. Mivel int értékek vettek részt a műveletben, az eredmény típusa is int.
- (2 + 6) * 7 eredmény 56 előbb a zárójelben lévőt végezzük el, majd a szorzást.
- 2 + 3.0 eredmény 5.0, mivel az egyik típusa int, a másiké double, az eredmény a double (mert a double szélesebb az int-nél).
- 5.1 * ((2 + 3) / 2.2) eredmény kb. 11,590909... a kifejezésben nincs "kapcsos-" és "szögletes" zárójel, csak "kerek" zárójel van. Először a 2+3-at végzi el, a részeredmény 5, ami int. Ezt elosztja 2.2-vel, így előbb az 5 egészből 5.0 tört lesz, az osztás után pedig 2.2727..., ami már double. Ezt utána szorozzuk 5.1-gyel, és így kapjuk meg a végeredményt.

Probléma az osztással

Különbség van aközött, ha két egész számot osztunk el egymással, vagy ha két törtet.

- 7.0 / 3.0 két double literál, eredménye az, amit a matekban megszoktunk: 2,33333... (double-ként)
- 7 / 3 két egész literál, eredménye 2, azaz a matematikai eredmény, de lefelé kerekítve.
   (int-ként)
- Az osztási maradékot is megkaphatjuk: 7 % 3 eredménye 1.
- 7 / 3.0 na vajon ez mi lesz? Úgy van! 7 / 3.0 $\rightarrow$ 7.0 / 3.0 = 2,333... (Ezért volt az előző típusos izé...)

Ugyanez a jelenség fennáll, ha nem literálok, hanem változók szerepelnek egyik vagy másik oldalon.

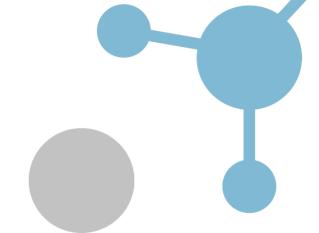
```
int a = 7;
int b = 3;
int c = a / b; // c értéke 2 lesz!
```

És mi van a következővel?

double d = a / b;

A d értéke 2.0 lesz, mert először az osztás végződik el (7 / 3 = 2), utána az értékadás, ami autmatikus típuskonverzióval a 2-ből 2.0-t állít elő. És miért az osztás az első? Azért, mert a precedenciatáblázatban ő van előrébb! Pofonegyszerű, nem igaz? ©

Mi a helyzet ezzel a kifejezéssel?

3 / 4 * 10.1

Zsebszámolóval 7,575 jön ki. Javában pedig 0 lesz az eredmény, hiszen az első művelet, amit végrehajtott, az a 3 / 4, aminek az eredménye 0, így a végeredmény is 0 lesz!

Ezt a dolgot a programozást tanulók túlnyomó többsége legalább egyszer elszúrja, még akkor is, ha én a fejemen pörgök, úgy próbálom átadni az infót... ② Hátha Te majd odafigyelsz... ②

Az értékadás értéke

A C stílusú nyelvekben, amilyen a Java is, az = is egy operátor.

Ez azt jelenti, hogy ennek a műveletnek is van értéke. Míg a 2 + 2 kifejezés értéke a 4, addig pl. az a = 5 értéke az 5. És *mellesleg* az a változó felveszi az 5 értéket.

Az értékadás művelet (operátor) értéke mindig az értékül adott érték. Ha c=2+4 a kifejezés, akkor előbb végrehajtódik a 2+4, ami 6, majd ez értékül adódik a c változónak, és a kifejezés értéke is 6 lesz, amit kiírhatunk pl. a képernyőre, vagy egy harmadik változónak értékül adhatunk: System.out.println(c=3); a képernyőre a 3 értéket fogja nyomtatni.

Ebből következik, hogy az értékadást is lehet láncolni:

$$a = b = 6;$$

Először végrehajtódik a b = 6, aminek az értéke 6, a következő lépésben az a = 6 hajtódik végre.

Kérdések

 A fenti szabály (Probléma az osztással) általánosan vonatkozik az egész és a valós típusú változok mindegyikére? Tehát a long, short, byte viselkedése mint az int → 7 / 3 = 2 és a float eredménye 2.3333333?

Így van, jól érted. Megj. a kisebb egész típusú változókból int-et készít általában a művelet végrehajtásakor.

